

28 May-Respublika günüdür

«Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədidir, sarsılmazdır, dönməzdir.»

Heydər Əliyev.

Tarix XX əsrin əvvellərində Azərbaycan xalqı üçün misilsiz bir hədiyyə bəxş etdi. 1918-ci il mayın 28-də Tiflis şəhərində Azərbaycanda müstəqil dövlətin—Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradıldığı elan olundu.

Gənc Azərbaycan dövləti 1918-ci il may ayının 28-dən 1920-ci il aprelin 28-dək olan müddətdə—cəmi 23 ay mövcud olmuşdur. Yeni müstəqil dövlətin ömrü qısa olsa da, bu müddətdə dövlət əhəmiyyətli çox mü hüüm işlər həyata keçirmişdir. Bu dövlətin yaradıcıları olan M. Ə. Rəsulzadə, F. X. Xoyski, N. Yusifbəyli, Ə. Topçubaşov, N. Ağayev və başqa vətənpervər azərbaycanlılar birgə çalışaraq milli dövlətciliyimizin esaslarını möhkəmləndirdilər.

Həmin gün, yenice təşəkkül tapmış Azərbaycan Milli Şurası «İstiqlal Bəyan-naməsi» qəbul edərək, müstəqil Azərbaycan Demokratik Respublikasının daxili və xarici siyasetinin başlıca prinsiplərini bütün dünyaya bildirdi. Bu tarixi və hüquqi sənədin əsas prinsipləri Azərbaycan xalqının öz müqəddərətini təyin etməkdən, insanların hüquq bərabərliyinə hörmətlə yanaşmaqdan, qonşu xalqlarla dindlik və emin-amanlıq şəraitində yaşamaqdan ibarət idi. Eyni zamanda bu hüquqi sənəd bütün türk-müsəlman dünyasında, ümumiyyətlə Şərqdə ilk dəfə olaraq Azərbaycanda demokratik idarə üsulunun—parlamentli respublikanın yaradıldığını xəbər verirdi.

Ancaq, gənc Azərbaycan dövləti son dərəcə mürəkkəb bir şəraitdə fəaliyyət göstərirdi. Bir tərəfdən Bakıda hakimiyyəti S. Şaumyanın başçılıq etdiyi daşnak-bolşevik gürühu ələ keçirmişdi və digər tərəfdən isə rus generalları tərəfindən silahlandırılmış eməni quldur dəstələri Şərqi Anadolunun və Qərbi Azərbaycanın türk-müsəlman əhalisine qarşı qanlı soyqırımı davam etdirildilər. Belə bir çətin şəraitdə Azərbaycan xalqı fiziki cəhətdən məhv olmaq təhlükəsi ilə üzləşmişdi. Neft Bakısını ələ keçirməyə çalışın xarici qüvvələr ara-

rə alaraq ölkənin ərazi bütövlüyünü təmin etmək və müstəqilliyini qoruyub saxlamaq, insan haqları və azadlıqlarının dolğun təmin olunduğu ən müasir hüquq-demokratik dövlət yaratmaq məqsədini daşıyırı.

Lakin sovet Rusiyasının hazırladığı və məkrli qonşularımız ermənilərin də güclü dəstək verdiyi hərbi təcavüz nəticəsində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 1920-ci ilin aprelin 28-də süqut etdi. Cəmi 23 ay yaşamasına baxmayapaq, o bu günkü müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyimizin əsasını, təməlini, özüünü qoymuş oldu.

Ötən əsrin 80-ci illərin sonu, 90-ci illərin əvvəlində Azərbaycanda başlanmış milli azadlıq hərəkatı bolşevik rejiminin süqutunu yaxlaşdırıldı. Xalqın təkidli tələbi ilə 1991-ci il fevralın 5-də Azərbaycan SSR Ali Sovetinin sessiyası tərəfindən dövlətin adını dəyişdirərək «Azərbaycan Respublikası» adlandırıldı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli, ay-ulduzlu bayraqı respublikanın dövlət bayraqı kimi təsdiq edildi.

Həmin ilin mayın 21-də verilmiş xüsusi fermanla 28 May Respublika Günü elan edildi. Ancaq, o dövrəki ölkə rəhbərliyinin səriştəsizliyi üzündən 1991—1993-cü illərdə Azərbaycan öz tarixinin ən ağır günlərini yaşayırdı. DağılıqQarabağ mühəharibəsindəki böyük itkiler, hərbi uğursuzluqlar, dövlət rəhbərliyindəki çekişmələr xalqın səbir kassasını daşdırırdı. Daşnakların «Böyük Ermenistan» yaratmaq meylleri, Azərbaycanı Qafqazın siyasi xəritəsindən silmək planları gerçəkləşmək üzrə idi. Azərbaycan torpağı etnik əlamətə görə parçalanıb yox olmaq təhlükəsi qarşısında qalmışdı.

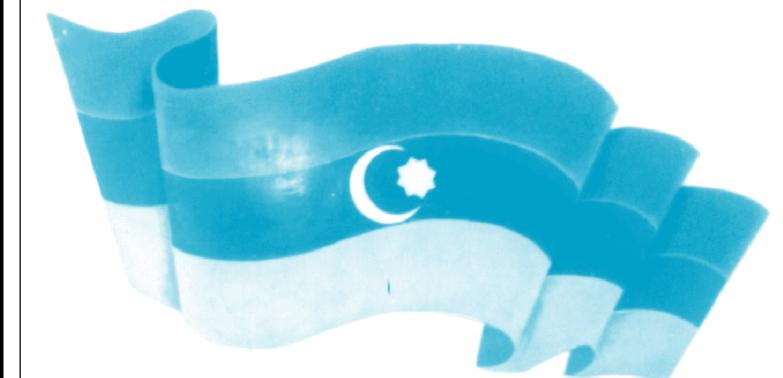
Özünün zəifləyini, səriştəsizliyini hiss edən respublika rəhbərliyi xalqın təkidli tələbi ilə o vaxt Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisine rəhbərlik edən Heydər Əliyevi Bakıya dəvət etməyə məcbur oldu. Beləliklə, dünya miqyaslı böyük siyasi xadim yenidən Azərbaycanda hakimiyyətə gəldi. Bununla da daxili və xarici düşmənlərimizin bütün planları iflasa uğradı.

Aslan CƏLİLOV.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Rəmzləri

Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayraqı, Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi və Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni

Azərbaycan Respublikasının Dövlət rəmzləridir.

olduğunu, **yaşıl rəng** isə islamçılığı—islam dini dəyərlərinə bağlı olduğumuzu, dini mənsubiyyətimizi ifadə edir.

Aypara və səkkizguseli ulduz qədim insanlarla, qədim Şumerlərlə («tenqri»—səkkizguseli ulduz) bağlı olub, ay və günəş-əbədi həyat mənasını daşıyır.

Dövlət gerbimiz 1920-ci ilin aprelində M. Ə. Rəsulzadənin təklifi ilə Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin Parlementində qəbul edilmişdir. Lakin ömrü çox qısa olmuşdur.

İndiki dövlət gerbimiz Azərbaycan Respublikası yenidən müstəqillik qazandıqdan sonra ən yaxşı Dövlət gerbinin təsvirinə görə 1991-ci ildə keçirilmiş müsabiqənin yekunu olaraq əməkdar incəsənət xadimi Rafiq Məmmədovun çəkdiyi gerbdır. Milli Məclis tərəfindən 1993-cü ildə qəbul olmuşdur.

Gerbədə verilmiş qalxan-müdafiəmizi, milli hərbi qüdrətimizi, gerbin ortasındaki alov-odlar yurdı Azərbaycanı simvolizə edir. Palid будаğı möhkəmliyə, dəyanətə, yenilməzliyə işarədir, sünbüllə isə bolluq, bərəkət anlamını bildirir.

Dövlət himni 1919-cu ildə ilk dəfə milli marş kimi Azərbaycan Demokratik Cumhuriyyətinin Parlamentində səsləndirilmiş və ən yaxşı milli marş müsabiqəsində bəyənilmişdir. Sözləri Əhməd Cavadın, musiqisi Üzeyir Hacıbəyovun olan bu marş 1920-ci ilin aprel ayında Dövlət Himni kimi Parlament tərəfindən qəbul edilmişdir.

Azərbaycan yenidən müstəqillik əldə etdikdən sonra 1992-ci ildə xalqın istəyi ilə respublika Milli Məclisində Dövlət himni bərpa olunmuşdur.

«QƏBƏLƏ».